

OSKAR LUTS

METOODILISI JA
BIBLIOGRAAFILISI
MATERJALE RAA-
MATUKOGUDELE

ARH

1-25101

Eesti NSV Kultuuriministeerium
Fr.R.Kreutzwaldi nim. Eesti NSV Riiklik Raamatukogu

SO
CCX

OSKAR LUTS

Koostanud S.Neljas

Tallinn

1966

02
N33

OSKAR
LUTS

F₂

Tartu Riikliku Ülikooli
Raamatukogu
72455

ARHIIVKOGU

1931

Oskar Lutsu elu ja looming

Eesti kirjanduse väljapaistev meister Oskar Luts sündis 7.jaanuaril 1887.a. Tartumaal Palamuse kihelkonnas Kaarepere vallas Posti talus (praegu Jõgeva rajoon). Tulevase kirjaniku vaimsele arengule avaldasid mõju emapoolsed sugulased, eriti vanaema ja vanaisa, kes olid ümbruskonna haritumaid taluini-mesi. Kirjaniku kujunemises etendasid teatavat osa ka isa elukutse ja perekonna elukoht. Isa pidas kingsepaametit Palamuse alevis, kus tähelepanelik poiss nägi paljusid inimkaraktereid, keda hiljem oma loomingus kujutas.

7-aastane Oskar saadeti Änkküla vallakooli, aasta hiljem aga Palamuse kihelkonnakooli. Neile noorusmaile on Luts sageli tagasi tulnud oma teostes.

Palamuse koolipäevil tekkis Lutsul huvi kirjanduse vastu, mis hiljem veelgi süvenes. 1899.a. astus ta Tartu reaalkooli, kus õppimine läks ladusalt, kuid piinas kojuigatsus. Häirivalt mõjusid klassivahed rikkaste ja vaeste laste vahel. Kirjas M.Kampmannile ütleb O.Luts, et "kooliaeg on mulle palju armsam mälestuses, kui oli tõelikult". Reaalkooli päevil luges Luts Vildet ja Kitzbergi, samuti väliskirjandust ning vene klassikat. Vene kirjanikest eelistas ta kõigile teistele Gogolit. Ta on nimetanud suurt kirjanikku oma kirjandusliku tee suunajaks, tunnistanud tema teoste viljakat mõju oma ilukirjanduslikule loomingule. Koolist sai Luts kirjandusliku hariduse alused. Hiljem aitas kaasa ka keelteoskus, mis võimaldas tal tutvuda maailmakirjandusega. Luts luges vene-, saksa-

ja prantsuskeelseid teoseid, tundis ladina keelt, oli õpinud soome keelt ja esperantot.

1902.a. lahkus Luts koolist. Tema esimeseks töökohaks sai Tartu Kivisilla apteek, kust aga vallandati 1905.a. apteegitööliste streigist osavõtmise pärast. Tartust asus ta vanemate tallu Rakkes. Sellesse aega kuuluvad ka esimesed kirjanduslikud katsetused.

1905.a. lõpul läks ta uuele töökohale Narva, kuid pöördus juba ^{1906.} sama aasta mais Tartu tagasi.

1907.a. kevadel sooritas Luts proviisoriabilise eksami. Sügisel siirdus ta taas isatallu, kus algas tõsisem kirjanduse harrastamine. Oma kirjandusliku tegevuse aluseks on Luts ise pidanud 1907.a. veebruari, mil Thomas Oskary varjunime all ilmus trükist tema esimene luuletus "Elu".

Samal aastal kirjutas ta oma esimese näidendi "Joosep Ärkla", mis trükist ilmumata jäi. Pärast seda alustas Luts humoristlike koolimälestuste kirjapanemist. See jätkus mitmete aastate jooksul, et hiljem "Kevade" nime all ilmuda.

Vanemate pealekäimisel läks ta jällegi tööle apteeki, seekord Tallinnas. 1908.a. sügisel võeti ta sõjaväeteenistusse ja 1909.a. jaanuaris saadeti Poolasse, Holmis asuvasse sõjaväeapteeki. Varsti saadeti ta sealt Peterburi Semjonovi-Aleksandrovi hospitali apteeki. Teenistus oli siin küll range, kuid leidis võimalusi ka "Kevade" kirjutamiseks. Pärast sõjaväeteenistuse lõppemist jäi Luts Peterburi tööle, kuid igatsus Tartu järele tõi ta 1911.a. siia tagasi.

1912.a. sai Luts näidendite võistlusel oma töö "Pildikesi Paunverest" ehk hilisema nimega "Paunvere" eest ergutustasu. Näidendi kirjutamisel kasutas ta tähelepanekuid Palamuse tuletõrjeseltsi tegevusest.

Kirjanduslikud huvid surusid tagaplaanile rohuteaduse õpingud Tartu Ülikoolis. "Kevade" käsikiri oli valminud ja autor laskis selle I osa 1912.a. omal kulul "Postimehe" juures trükkida. "Kevade" ilmumine tõi Lutsule kirjanikuksuse. Raamatu menu oli erakordne. 1913.a. ilmus järg - II osa. 1912.a. sai lavaküpsiks teinegi näidend, huumoriküllane ja teravmeelne "Kapsapea", mille publik soojalt vastu võttis. Pikemate jutustuste ja näidendite kõrval kirjutas ta ka ajalehtedele "Postimees" ja "Päevaleht" lühemaid palasid ning följetone. Lutsu teoste esimene kriitik ja nõuandja oli A.Jürgenstein, näitekirjanduse alal K.Mening.

1914.-1918.a. töötas Luts jällegi sõjaväeapteekrina, seekord Vilnos, Vitebskis ja Saraatovis, kus ta muude tööde kõrval kirjutas "Kevade" järke "Suve".

1918.a. sõjast naasnud, püüdis Luts apteekri kutseala vältida, sest pikk tööpäev ja öised valvekorrad kurnasid tervist ja jõudu. Ainult kirjandusliku tööga peret elatada oli aga raske. 1919.a. septembrist kuni 1920.a. lõpuni töötas Luts Tartu Ülikooli raamatukogu eestikeelse kirjanduse osakonnas. 1921.a. sügisel, lootes oma populaarsele nimele, avas ta Tartus Aia tänavas raamatukaupluse, kuid koolikirjanduse hooaja möödumisel loobus kaupmeheametist. Ka see tegevus ei pakkunud sobivaid tingimusi rahulikuks loominguliseks tööks. Ta ise on ütelnud, "et suuremad ja väiksemad eluviperused ja leivamure on alati ära söönud mu aja ning peassjalikult mu rahu".

1921.a. alates hakkas Luts kutseliseks kirjanikuks ja jäi elama Tartusse. Sellest ajast peale ilmus temalt palju jutustusi, näidendeid ja följetone.

Suure osa kirjaniku loomingust moodustavad jutustused. Erakordne jutuvestja talent aitas tal elu pisisündmusi meeldejäädavalt kujutada. Samuti väärivad tähelepanu tema karakteriseerimisoskus, mõne lausega on tegelane iseloo-

mustatud. Teda on kõitnud "väikeste inimeste" maailm, neile kuulub kirjaniku armaustus ja poolehoid. Tema jutustuste tegelasteks on käsitöölised, väiksemapalgalised ametnikud, orbudeks jäänud ja eluvõitlustes vintsutada saanud poisikesed, tagahoovide elanikud, nukrameelsed ja õrnahingelised noormehed. Kirjanik on kujutanud ainult tal-
le tuttavat miljööd, paljud jutustused on autobiograafiliste sugemetega. Omaette jutusarja moodustavad "Andrese elukäik", "Olga Nukrus", "Õpilane Valter", "Väino Lehtmet-
sa noorpõlv" ja "Esimesed sammud", milles ongi kirjeldatud tavaliste inimeste elu, nende argipäeva. Lisaks ühesugusele ainekäsitlemisele toimub nende jutustuste tegevus lin-
nas.

Jutustuste "Tuulesellid" ja "Vaikne nurgake" peatege-
lased liiguvad väikekodanlikus linnaseltskonnas, mis neile
võõrak- ja vastumeelseks jääb. Ühiskondlik-poliitilisi
probleeme otseselt ei puudutata, kuid vihjed ärimaailmale,
valitsuse kriisidele, tööpuudusele j.m. iseloomustavad ka-
pitalistlikku majandust ja kodanlikku korda. Jutustus "Ta-
gahoovis" annab pildi moraalselt ja majanduslikult laostu-
nud inimestest, kes elutsevad linna agulimaja tagahoovis.
Kirjaniku poolehoid kuulub elust muserdatud inimestele,
kes on säilitanud alanduste keskel oma väärikuse ja headu-
se. Jutustus "Udu" näitab alkoholi võimusesse sattunu
allakäiku ja elutraagikat. "Pankrot" kirjeldab kodanliku
ühiskonna majanduslikku ja moraalselt pankrotti suurärimees
Aalmani perekonna saatuse kaudu.

Peale jutustuste tuleb hinnatava osana kirjaniku loo-
mingust esile tõsta "Mälestusi". Neis meenutab Luts oma
lapsepõlve, kooliaega, sõjaväeteenistust, kirjaniku elu
muresid ja rõõme. "Mälestused" annavad pildi Lutsu elukäigust
aastail 1887-1916.

Küllaltki kaaluka osa Lutsu suurest ja mitmekesisest
kirjanduslikust pärandist moodustavad följetonid. Soov pa-
randada inimesi ja ühiskondlikke nähtusi buumori ja satiiri

abil ning hea jutustamisoskus viisid kirjaniku juba loomingu algul fõljetonikanri juurde. 1908.a. jõudis 21-aastase O.Lutsu sulest varjunime all päevavalgele proosapala "Unenägu", mis oli tema esimene trükitud fõljeton. 1951.a. ilmus viimane fõljeton "Unenägu ja tegelikkus". Üldse on ta kirjutanud 130 fõljetoni, millest suurem osa ilmus Tartu "Postimehes". Fõljetonid on koondatud järgmistesse kogudesse: "Kirjamapp" (1924), "Vana kübar" (1927), "Kuidas elate?" (1930) ja "Fõljetonid" (1957). Luts käsitleb oma fõljetonides ühiskondlik-poliitilisi probleeme, naeruvääristab linna- ja maatõusikute rumalust, riigitegelasi, äritsevat ja lõbutsevat kodanlust, kodanlikku kunsti, ajakirjandust, tõusikuid jm., millele vastandab töötavate hulkade viletsuse. Arvukad fõljetonid puudutavad väikseid aktuaalseid küsimusi. Viimastes, nõukogude ajal ilmunud fõljetonides võitles Luts linnaelu kitsaskohtade vastu sõjajärgses Tartus, sarjas Saksa okupante ja piitsutas kolhooside mahajäämuses süüdi olevaid tegelasi.

Luts näitekirjanikuna on tuntud kui "Kapsapea" ja "Paunvere" autor, kuid temalt on peale nende ilmunud veel paarkümmend näidendit, mis küll kõik pole lavale jõudnud. Lutsu teoste erakordne menu teatrilaval algas pärast seda, kui A.Säreva dramatiseeris ja lavastas "Tagahoovi" (1934) ja hiljem "Kevade", "Suve", "Tõotsi pulma", "Argipäeva", "Sügise" ning "Vaikse nurgakese". Lutsu näendid "Kapsapea", "Paunvere" jmt. ning jutustuste dramatiseeringud on aastakümneid teatrilavadel püsinud.

Vähestele on teada O.Lutsu tagasiheidlik osa tõlkijana. Märkimist väärivad 1914.a. vene keelest tõlgitud Gogoli "Revident" ja nõukogude ajal eestindatud Kuprini, Serafimovitši, Babajevski jt. teosed. Ta tõlkis ise vene keelde oma näidendi "Kapsapea".

1945.a. ilmunud "Jüri Pügal" jäi vanameistri luigelauluks, tema loomingu lõpp-punktiks. Käsikirjadena on

säilinud 1949.a. alustatud kolhoosiajaline romaan "Künk-
la" ja 1950.a. valminud noorsoojutustus "Teekond Alamu-
sele", kus jutustatakse Tartu pioneeride matkast Tootsi-
lugude tegevuspaigale. Kirjanik ise viibis Palamusel vii-
mati 1952.a.

Oskar Lutsu suurt kirjanduslikku loomingut on vääri-
liselt hinnatud. 1945.a. anti temale Eesti NSV rahvakir-
janiku aunimetus ja 1946.a. autasustati teda Tööpunalipu
ordeniga.

Oskar Luts suri 23.märtsil 1953.a. Ta on maetud
Tartu Võru tänava kalmistule.

Tsitaate Oskar Lutsu mõistmiseks

O s k a r L u t s e n d a s t

Nägin päevasündmusi, tihtigi üsna väikesi, nii nagu neid seni keegi ei olnud veel kirjeldanud. Nad näisid mulle nii veidratena, et tahtsin hakata neid omal viisil valgustama. Nii valmisid minu esimesed följetonid.

x x x

Et mõista minu jututegelasi ja nende tegutsemist, peab lugeja suutma kujutleda elu tolle aja ühiskonna tingimustes ja alles siis selgub talle, milline lõpmatu vahe on töötajate tolleaegse viletsa viirelemise ja nüüdse avara elu vahel.

x x x

Loominguliseks tööks on mulle igav ümbrus kõige sobivam, see soodustab töösse süvenemist.

x x x

Arvan, et ka hea tõlkija on omaviisi loov vaim, mitte käsitööline ega mingi mehhanism.

x x x

... Tõlge muidugi peab olema võimalikult täpne, kuid tõlkijale siiski peab jääma teatav vabadus. Tõlge kunagi ei tohi lugejale tunduda tõlkena, vaid peab jätma mulje, otsekuul oleks teos kirjutatud sessamas keeles...

x x x

Minu teoste tegelased kuuluvad enamikus "väikeste inimeste" maailma. Neist ajavad paljud alles esimesi vagusid oma elupõllul, kuid sammuvad siiski vapralt läbi eluvõitluse. Igähes neist on osake autorist.

Need endised Paunvere kihelkonnakooli õpilased lausa ründasid mind: kirjuta meist, jutusta meist, sa ju nägid meid, tundsid meid!

x x x

Saada kirjanikuks - see tähendab kirjutada südamest, hingetulega, armastusega.

T e i s e d a u t o r i d O s k a r L u t s u
k o h t a

Just tänu rikkalikest kogemustest väljakasvanud tõetruudusele ja tõeliselt kogetu rahvalikule väljendusoskusele on Oskar Luts kujunenud kõige populaarsemaks eesti kirjanikuks, kelle loodud tüübid on saanud elavaks võrdkujuks rahva kõige laiemates hulkades.

Oskar Urgart, 1947.

x

Oskar Luts on kirjanik, kes omaaegsest elust, selle argipäevast oskas maalida suurepäraseid pilte, tema täielik poolehoid kuulub rõhutuile, kes kõigile eluraskustele ja takistustele vaatamata säilitavad oma inimväärikuse ja kõrged moraalsed omadused. Niisugustena on nad meile lähedased, äratavad meie poolehoiu ja me armastame selle eest ka nende loojat - kirjanikku.

Leida Tigane, 1953.

x

Inimese rõõmu ja muret on ta sooja osavõtuga kujutanud oma jutustustes, näidendites ning mälestustes ja rahvas on tema teoseid alati südamlikult vastu võtnud. Eriti on ta armsaks saanud meie noortele, kelle hinges ta on mõistnud avastada neid elamusi, mis jäävad teistele tähelepanematuks.

50.aasta juubeli auaadress.
1937.

Ta on kirjutanud lihtsalt lihtsaist inimesist, nende pisimuredest ja rõõmudest ja nii oma lihtsuse ja südame-
soojusega ongi ta muutunud kirjandushuviliste rahvahulka-
de lemmikuks.

Paul Rummo, 1937.

(Tsitaadid on võetud O.Lutsu Majamuuseumi ja Fr.R.
Kreutzwaldi nim. Kirjandusmuuseumi kogudest.)

Tähtsamaid daatumeid Oskar Lutsu elust

- 7.jaanuaril 1887 sündis Oskar Luts Tartumaal Palamuse kihelkonnas Kaarepere vallas Posti talus
- 1894 õppis Änkküla vallakoolis
- 1895-1899 õppis Palamuse kihelkonnakoolis
- 1899-1902 õppis Tartu reaalkoolis
- 1904-1905 töötas Tartu Kivisilla apteegis
- 1905.a. okt. võttis osa apteegitöölise streigist ja lahkus Tartust
- 1905.a. dets. asus tööle Narva Joaoru apteeki
- 1907 elas vanemate juures Rakkes
- 1908 võeti sõjaväeteenistusse
- 1909 saadeti sõjaväeapteekrina Poolasse
- 1909-1911 töötas Peterburis sõjaväeapteekides
- 1911 hakkas Tartu Ülikoolis rohuteadust õppima
- 1914-1918 töötas 1.sõjaväe-väliapteegis (Vilnos, Varssavis, Vitebskis ja Saraatovis)
- 1919 alates elas pidevalt Tartus
- 1919.a.sept.-1920.a.nov. töötas Tartu Ülikooli raamatukogus
- 1921.a. sügisel oli raamatukaupmees
- 1921 alates töötas kutselise kirjanikuna

- 1945 anti Eesti NSV rahvakirjaniku nimetus
- 1946 autasustati medaliga "Vapra töö eest
Suures Isamaasõjas 1941-1945"
- 1946 autasustati Tööpunalipu ordeniga
- 23.märtsil 1953 suri Oskar Luts Tartus

Oskar Lutsu teoste ilmumisaastaid

1912	Kevade I	1925	Lauka poiste ootamatu teekond
1913	Kevade II	1926	Ants Linter
1913	Kapsapea	1926	Olga Nukrus
1913	Laul õnnest	1927	Vana kübar
1913	Paunvere	1927	Õpilane Valter
1913	Ärimehed	1928	Pett ja Parbu
1914	Kirjutatud on... (Hiljem "Soo")	1928	Udu
1914	Mahajäetud maja	1928	Valimised
1915	Pärijad	1929	Harald tegutseb (Näidend)
1918	Suvi I	1929	Pankrot
1919	Arusaamatu lugu	1929	Tootsi lood
1919	Kalevi kojutulek	1930	Kuidas elate?
1919	Kirjad Maariale	1930	Vanad teerajad
1919	Onu paremad päevad	1931	Läbi tuule ja vee
1919	Sinihallik	1931	Sirgasmäe
1919	Sootuluke	1931	Talvised teed
1919	Suvi II	1932	Avasilmi (Hiljem "Esimesed sammud")
1919	Viimne pidu	1932	Vaadeldes rändavaid pilvi
1919	Ülemiste vanake	1933	Kuldsete lehtede all
1920	Inderlin	1933	Tagahoovis
1920	Karavan	1933	Tuulesellid
1920	Nukitsamees	1934	Ladina köök
1921	Harald tegutseb (Jutustus)	1934	Vaikne murgake
1921	Tootsi pulm	1935	Kuninga kübar
1922	Vähkmann ja Ko	1935	Väino Lehtmetša noorpõlv
1923	Andrese elukäik	1936	Mälestused 8.
1924	Äripäev (Hiljem "Argipäev")	1937	Tagala
1924	Iiling		
1924	Kirjamapp		
1924	Tulilill		

1937-40	Kogutud teosed. 1-10; 12-16; 20; 23-27	1940	Sõjarändur
1938	Która godzina?	1941	Pikem peatus
1938	Sügis	1941	Vanasti
1939	Maa ja linn	1945	Jüri Pügal
1939	Pastlad	1952-1965	Teosed (10 köidet)
1939	Punane kuma		

Oskar Lutsu 1940.-1966.a.eesti ja vene keeles
ilmunud teosed

Jrk. nr.	Teose nimetus	Eestikeelsed teosed		Venekeelsed teosed	
		Ilmumis- aasta	Tiraaž	Ilmumis- aasta	Tiraaž
1.	Kogutud teosed 8.aanne	1940	700		
2.	Kogutud teosed 15."	1940	1000		
3.	Mälestused 12. Sõjarändur	1940	1100		
4.	Soo	1944	5200		
5.	Jüri Pügal	1945	10.200		
6.	Nukitsamees	1945	10.200		
7.	Lauka poiste oota- matu teekond	1945	10.200		
8.	Lapsepõlv ja kooliiga	1946	10.200		
9.	Jutustused	1947	10.200		
10.	Kevade 1. ja 2.	1949	10.200		
11.	Jutustused 1.	1952	15.000		
12.	Jutustused 2.	1953	40.000		
13.	Jutustused 1.	1953	20.000		
14.	Jutustused 3.	1954	28.000		
15.	Kevade 1. ja 2.	1954	35.000		
16.	Kevade			1954	15.000
17.	Suvi 1. ja 2.	1954	35.000		
18.	Kevade			1955	75.000
19.	Tootsi pulm. - Argipäev	1956	35.000		
20.	Nukitsamees	1957	25.000		
21.	Följetonid	1957	35.000		
22.	Kevade			1957	90.000

Jrk. nr.	Teose nimetus	Eestikeelsed teosed		Venekeelsed teosed	
		Ilmumis- aasta	Tiraaž	Ilmumis- aasta	Tiraaž
23.	Mälestused 1.	1959	28.000		
24.	Kevade	1959	28.000		
25.	Mälestused 2.	1960	28.000		
26.	Tagahoovis ja teised jutustused			1962	5. 28.000
27.	Kevade			1964	50.000
28.	Kevade	1965	50.000		
29.	Suvi			1965	50.000
30.	Suvi	1965	50.000		
31.	Mälestused 3.	1965	36.000		

Eesti NSV-s on aastail 1940-1966 ilmunud O.Lutsu 25 eestikeelset teost kogutiraažiga 557.200.

Vene keeles on ilmunud 6 väljaannet kogutiraažiga 443.000. Teiste NSV Liidu rahvaste keeltest on Oskar Lutsu teoseid eriraamatuina ilmunud läti, leedu ja ukraina keeles. Läti keeles on 1965.a. välja antud "Kevade" ja "Tagahoovis". 1957. ja 1958.a. ilmus "Kevade" leedu keeles ja 1958.a. ukraina keeles.

Võõrkeeltest on O.Lutsu teoseid tõlgitud soome, tšehhi, slovaki, ungari jt. keeltesse.

Oskar Lutsu nõukogude ajal ilmunud eestikeelseid teoseid on illustreerinud R.Kaljo, O.Kangilaski, I.Linnat, O.Soans, R.Tiitus, V.Tolli, A.Vender jt.

TRU Raamatukogu

Oskar Lutsu teoste lavastused eesti teatrites

"Kevade" - "Vanemuises" (1938, 1953), Kingissepa-nim. Draamateatris (1937, 1954), Narva Töölisteratris (1941) ja Kuressaare Teatris (1938).

"Suvi" - Kingissepa-nim. Draamateatris (1937, 1960), Viljandi "Ugalas" (1944), Rakvere Teatris (1955) ja Kuressaare Teatris (1943).

"Tootsi pulm" - Tallinna Töölisteratris (1937), Kingissepa-nim. Draamateatris (1938, 1961), Pärnu "Endlas" (1938) ja Rakvere Teatris (1956).

"Äripäev" - "Vanemuises" (1939), Tallinna Töölisteratris (1938), Pärnu "Endlas" (1939), Valga teatris "Säde" (1939), Narva Teatris (1939), Viljandi "Ugalas" (1944), Kuressaare Teatris (1949) ja Rakvere Teatris (1957).

"Sügis" - Tallinna Töölisteratris (1939) ja Rakvere Teatris (1943).

"Tootsi lood" - Viljandi "Ugalas" (1936).

"Tagahoovis" - "Vanemuises" (1935), Kingissepa-nim. Draamateatris (1934, 1955), Pärnu "Endlas" (1935), Viljandi "Ugalas" (1936), Valga teatris "Säde" (1936), Võru teatris "Kannel" (1935), Narva teatris "Võitleja" (1936) ja Kuressaare Teatris (1939).

"Vaikne nurgake" - Tallinna Töölisteratris (1935), Pärnu "Endlas" (1936), Rakvere Teatris (1958), Valga teatris "Säde" (1938) ja Võru teatris "Kannel" (1936).

"Kapsapea" - "Vanemuises" (1912, 1926, 1946, 1954),
"Estonias" (1916), Viljandi "Ugalas" (1926, 1937) ja Kuressaare Teatris (1937).

"Paunvere" - "Vanemuises" (1912, 1918, 1922, 1966),
"Estonias" (1937), Kingissepa-nim. Draamateatris (1946),
Pärnu "Endlas" (1913), Pärnu Töölalisteatris (1929), Viljandi "Ugalas" (1925), Rakvere Teatris (1959) ja Kuressaare Teatris (1937).

"Nukitsamees" - "Vanemuises" (1923), Kingissepa-nim. Draamateatris (1923, 1959), Viljandi "Ugalas" (1926) ja Pärnu Töölalisteatris (1928).

"Arusaamatu lugu" - "Vanemuises" (1916), Valga teatris "Säde" (1923), Viljandi "Ugalas" (1929) ja Kuressaare Teatris (1941).

"Harald tegutseb" - "Vanemuises" (1926).

"Kalevi kojutulek" - "Vanemuises" (1919), Viljandi "Ugalas" (1929), Valga teatris "Säde" (1924) ja Kuressaare Teatris (1937).

"Laul õnnest" - "Vanemuises" (1915, 1924) ja "Estonias" (1916).

"Mahajäetud maja" - "Estonias" (1923).

"Onu paremad päevad" - "Vanemuises" (1916, 1946),
Viljandi "Ugalas" (1929) ja Pärnu Töölalisteatris (1927).

"Pärijad" - "Vanemuises" (1913), "Estonias" (1916),
Pärnu "Endlas" (1913) ja Viljandi "Ugalas" (1925).

"Sinihallik" - Pärnu "Endlas" (1928).

"Sootuluke" - "Estonias" (1923) ja Pärnu Töölisteatris (1928).

"Ärimehed" - "Vanemuises" (1913), 1946) ja "Estonias" (1916).

"Ülemiste vanake" - "Vanemuises" (1916).

Oskar Lutsu teoseid on lavastatud peaaegu igas Eesti kutselises teatris, samuti paljudes isetegevuslikes teatrites, koolilavadel jm. Viimastel aastakümnetel on Lutsu looming lavastuste ja etenduste arvu poolest teiste autorite kõrval saavutanud ühe esimestest kohtadest.

O. Lutsu teoseid on lavastanud paljud näitejuhid. Varasemast perioodist A. Simm, K. Jungholz, K. Menning, A. Teetsov, A. Mering, E. Türk, A. Särev, L. Kalmet, A. Sunne, A. Lauter, R. Kuljus, nõukogude ajal on lisandunud K. Ird, E. Kaidu, K. Süvalep, B. Drui jt.

O. Lutsu teoste dramatiseerijatest on tuntum A. Särev. Aastail 1938-1939 ilmusid trükist tema dramatiseeritud "Kevade", "Suvi", "Tootsi pulm", "Äripäev" ja "Sügis".

Eesti teatri ajalukku on läinud meisterlike õsatäitmistena Leopold Hanseni Pliuhkam, Mari Möldre Toots, Ervin Abeli Kiir.

Oskar Lutsu eri raamatutena ilmunud teoste
alfabeetiline loetelu

1. Andrese elukäik. Jutustus
2. Ants Iinter. Jutustus
3. Argipäev. (Varem "Äripäev".) Jutustus
4. Arusaamatu lugu. Näidend
5. Esimesed sammud. (Varem "Avasilmi".) Jutustus
6. Harald tegutseb. Jutustus
7. Harald tegutseb. Näidend
8. Iiling. Jutustus
9. Inderlin. Jutustus
10. Jüri Pügal. Jutustus
11. Kalevi kojutulek. Näidena
12. Kapsapea. Näidend
13. Karavan. Jutustus
14. Kevade. Jutustus
15. Kirjad Maariale. Jutustus
16. Kirjamapp. Fõljetonid
17. Która godzina? Mälestused. 10.
18. Kuidas elate? Fõljetonid
19. Kuldsete lehtede all. Mälestused. 5.
20. Kuninga kübar. Mälestused. 7.
21. Ladina köök. Mälestused. 6.
22. Lauka poiste ootamatu teekond. Jutustus
23. Laul õnnest. Näidend
24. Läbi tüule ja vee. Mälestused. 3.
25. Maa ja linn. Jutustus
26. Mahajäetud maja. Näidend
27. Mälestused. 8.
28. Nukitsamees. Jutustus
29. Olga Nukrus. Jutustus
30. Onu paremad päevad. Jutustus

31. Pankrot. Jutustus
32. Pastlad. Näidend
33. Paunvere. Näidend
34. Pett ja Parbu. Jutustus
35. Pikem peatus. Mälestused. 13.
36. Punane kuma. Mälestused. 11.
37. Pärijad. Näidend
38. Sinihallik. Näidend
39. Sirgasmäe. Näidend
40. Soo. (Varem "Kirjutatud on".) Jutustus
41. Sootuluke. Näidend
42. Suvi I-II. Jutustus
43. Sõjarändur. Mälestused. 12.
44. Sügis. Jutustus
45. Tagahoovis. Jutustus
46. Tagala. Mälestused. 9.
47. Talvised teed. Mälestused. 2.
48. Tootsi lood. Näidend
49. Tootsi pulm. Jutustus
50. Tulilill. Jutustus
51. Tuulesellid. Jutustus
52. Udu. Jutustus
53. Vaadeldes rändavaid pilvi. Mälestused. 4.
54. Vaikne nurgake. Jutustus
55. Valimised. Näidend
56. Vana kübar. Fõljetonid
57. Vanad teerajad. Mälestused. 1.
58. Vanasti. Jutustus
59. Viimne pidu. Näidend
60. Vähkmann ja Ko. Fõljetonid
61. Väino Lehtmetsa noorpõlv. Jutustus
62. Õpilane Valter. Jutustus
63. Ärimehed. Näidend
64. Ülemiste vanake. Näidend

O.Lutsu teosed Žanrite järgi

Jutustused

Andrese elukäik, Ants Linter, Argipäev, Esimesed sammud, Harald tegutseb, Iiling, Inderlin, Jüri Pügal, Karavan, Kevade, Kirjad Maariale, Lauka poiste ootamatu teekond, Maa ja linn, Nukitsamees, Olga Nukrus, Pankrot, Fett ja Parbu, Soo, Suvi, Sügis, Tagahoovis, Tootsi pulm, Tulilill, Tuulesellid, Udu, Vaikne nurgake, Vanasti, Väino Lehtmetsa noorpõlv, Öpilane Valter.

Mälestused

Vanad teerajad (Mälestused. 1.), Talvised teed (Mälestused. 2.), Läbi tuule ja vee (Mälestused. 3.), Vaadeldes rändavaid pilvi (Mälestused. 4.), Kuldsete lehtede all (Mälestused. 5.), Ladina köök (Mälestused. 6.), Kuninga kübar (Mälestused. 7.), Mälestused. 8., Tagala (Mälestused. 9.), Która godzina? (Mälestused. 10.), Punane kuma (Mälestused. 11.), Sõjarändur (Mälestused. 12.), Pikem peatus (Mälestused. 13.).

Fõljetonid

Kirjamapp, Kuidas elate?, Vana kübar, Vähkmann ja Ko.

Näidendid

Arusaamatu lugu, Harald tegutseb, Kalevi kojutulek, Kapsapea, Laul õnnest, Mahajäetud maja, Onu paremad pavad, Pastlad, Paunvere, Pärijad, Sinihallik, Sirgasmäe, Sootuluke, Tootsi lood, Valimised, Viimne pidu, Ärimhed, Ülemiste vanake.

Oskar Luts

Kirjanduse nimestik

T e o s e d

Teosed. Tln., ERK, 1952-1965.

Jutustused. 1. Illustr. O.Kangilaski. 1952. 507 lk.;
13 lehte illustr.

Sisu: Andrese elukäik.- Olga Nukrus. - Õpilane Val-
ter. - Väino Lehtmetsa noorpõlv. - Esimesed sammud.

Jutustused. 2. Illustr. I. Linnat. 1953. 455 lk.;14
lehte illustr.

Sisu: Soo.- Tuulesellid. - Vaikne nurgake.

Jutustused. 3. Illustr. I. Linnat. 1954. 464 lk.;10
lehte illustr.

Sisu: Udu. - Pankrot. - Tagahoovis.

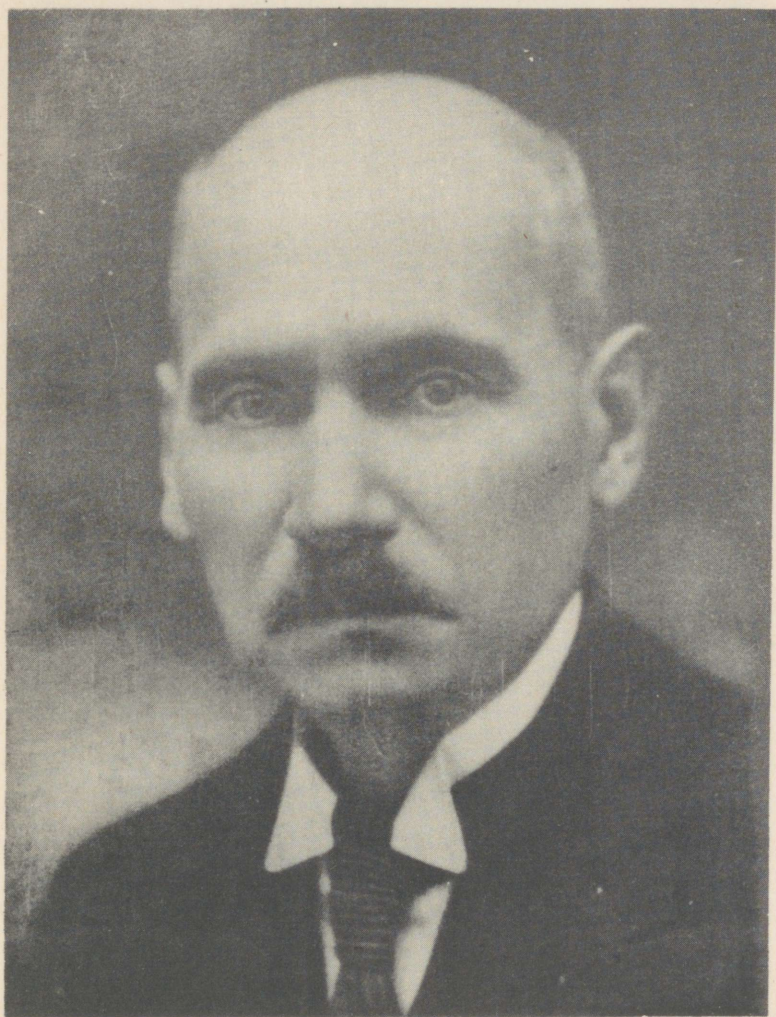
Kevade. 1-2. Illustr. R.Kaljo. Järelsõna: H. Niit.
1954. 336 lk., illustr.

Suvi. 1-2. Illustr. R. Kaljo. 1954. 360 lk., illustr.

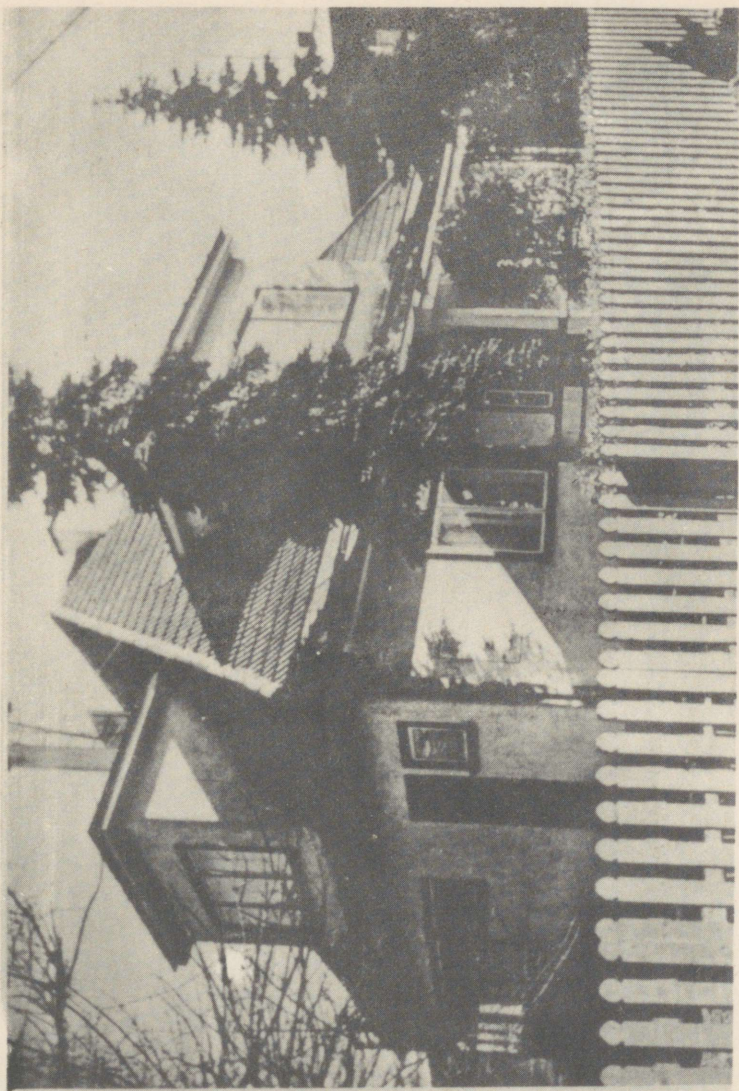
Tootsi pulm. - Argipäev. Illustr. A. Vender ja O.Soans.
Järelsõna: F. Kauba. 1956. 264 lk., illustr.; 9 lehte
illustr.

Följetonid. Illustr. R.Tiitus. 1957. 468 lk., illustr.

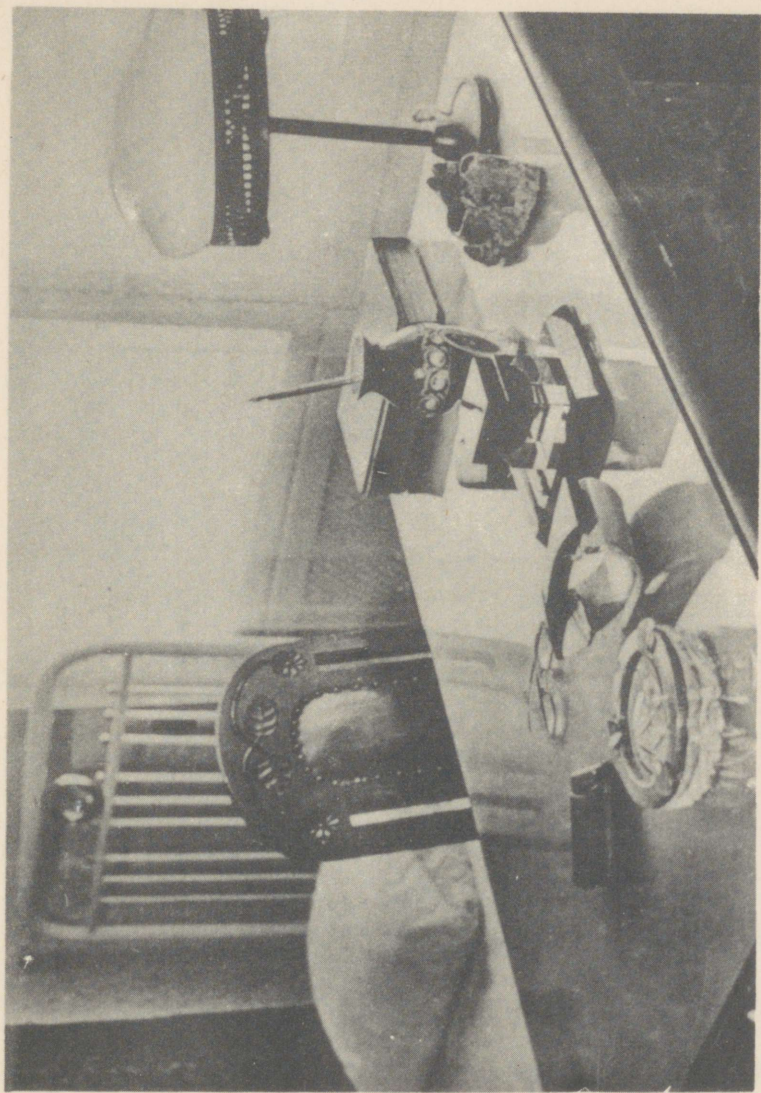
Sisu: Kirjamapp. - Partei. - Murtud number. -Plasti-
ka. - Vana kübar. - Jutt viiest väikesest pakikesest. -
Valge pintsak. - See, kes ruttas. - Kuidas elate? -Pungad.
- Moodne reisikirjeldus. - Juula Pott ja August Koolon. -
Tusane sõber. - Suvila. - Koduvein. - Kas olete lugenud?
- Elukallidus. - Suvitamine. - Väljasõit rohelisse. - Mu-
gelmann teeb suurt poliitikat. - Tubakas. - Võidulaenu
pilet. - Pliuhkam laulupeol. - Sirgasmäe omad Tartu näitu-
sel. - Sirgasmäe omade uuem teekond. Rahe. - Saamuel Pliuh-
kam Tartu näitusel. - Tark isand. - Seda ja teist. -Härä

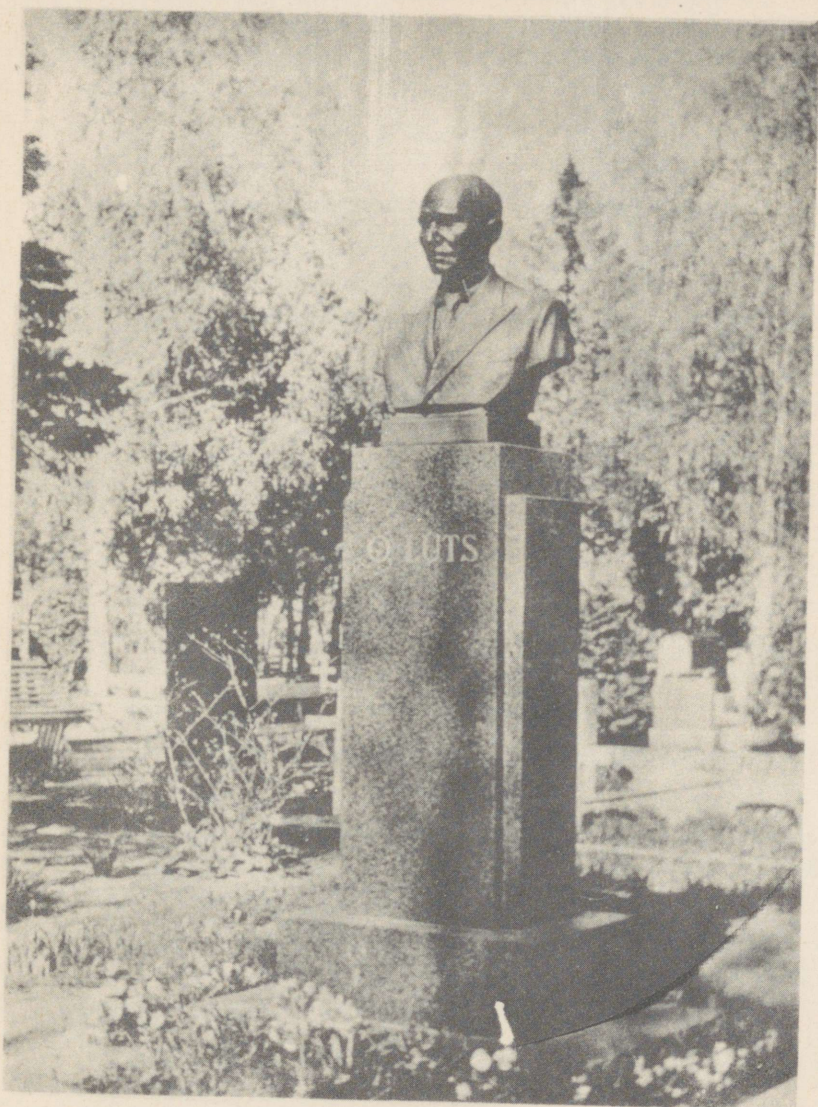
1 . Oskar Luts (1887-1953)

2. Oskar Lutsu majamuseum Tartus

3. Kirjaniku töölaud

4. Oskar Lutsu haud Tartus Ropka-Tamme kalmistul

K.M. Uhhuu oli haige. - Härra K.M.Uhhuu kui kirjanik. - Härra K.M.Uhhuu tantsib. - Härra K.M.Uhhuu majas käisid külalised. - Vähkmann ja Ko. - Suvine rännak. - Tõlkijad. - Maa ja linn.

Mälestused. 1. 1959. 340 lk.; 1 leht portr. - Bibliogr. lk.332-336.

Sisu: Vanad teerajad. - Talvised teed. - Läbi tuule ja vee.

Mälestused. 2. Järeilmärkus: M.Kahu. 1960. 328 lk.

Sisu: Vaadeldes rändavaid pilvi. - Kuldsete lehtede all.

Mälestused. 3. Järelsõna: M.Kahu. 1965. 424 lk., 1 leht portr.

Sisu: Ladina köök. - Kuningakübar. Mälestusi VIII. 1911-1914.

Tööde üksikväljaandeid

Jutustused. Illustr. E.Lepp. Tln., "Ilukirjandus ja Kunst", 1947. 446 lk.

Sisu: Andrese elukäik. - Opilane Valter. - Väino Lehtmetsa noorpõlv. - Esimesed sammud.

Jüri Pügal. Jutustus. Tln., "Ilukirjandus ja Kunst", 1945. 212 lk.

Kevade. Pildikesi koolipõlvest. Järelsõna: H.Niit. Illustr. A.Vender ja R.Kaljo. Tln., "Eesti Raamat", 1965. 336 lk., illustr.

Suvi. Pildikesi noorpõlvest. 1.-2. Järelsõna: H.Niit. Illustr. A.Vender. Tln., "Eesti Raamat", 1965. 359 lk., illustr.

Lapsepõlv ja kooliiga. Mälestused. Illustr. E.Kollom. Tln., "Ilukirjandus ja Kunst", 1946. 568 lk.

Sisu: Vanad teerajad. - Talvised teed. - Läbi tuule ja vee. - Vaadeldes rändavaid pilvi. - Kuldsete lehtede

all.

Lauka poiste ootamatu teekond. Illustr. O.Kangilaski. Tln., "Ilukirjandus ja Kunst", 1945. 32 lk., illustr.

Nukitsamees. Inderlinile jutustatud muinasjutt. Illustr. V.Tolli. Tln., ERK, 1957. 64 lk., illustr.

Luts,O. Soo. Romaan. Tln., "Ilukirjandus ja Kunst", 1944. 192 lk.

x x x

Luts,O. Ebausk. /Jutustus./ - "Pioneer", 1955, nr.10, lk.17.

Luts,O. Nukitsamees. Muinasjutt lastele. 4 pildis. - "Kooli näitelava", 1956, nr.3, lk.3-27.

Luts,O. Ülemiste vanake. Muinasjutt 1 vaatuses. - "Kooli näitelava", 1956, nr.3, lk.28-36.

Kirjandust elu ja loomingu kohta

Besti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi seadlus Oskar Lutsule Besti NSV rahvakirjaniku aunimetuse omistamise kohta. - "Eesti NSV Teataja", 1945, nr.28, lk.439.

Ertis,E. Pilk Oskar Lutsu loomingu varamusse. - "Kultuur ja Elu", 1962, nr.1, lk.27.

Kahu,M. Oskar Lutsu senitundmatu teos. - "Keel ja Kirjandus", 1965, nr.2, lk.95-96.

Koger,K. Jooni Oskar Lutsu teest eesti kirjandusse. - "Keel ja Kirjandus", 1962, nr.1, lk.18-28; nr.2, lk.71-81.

Koger,K. ja Leppik,R. Oskar Lutsu "Paunvere" saamisloost ja prototüüpidest. Kirjaniku 5.surma-aastapäeva puhul. - "Edasi", 1958, 23.märts.

Liivaku, U. Mõtteõlguusi Oskar Lutsust tema 70. sünni-aastapäeva puhul. - "Õhtuleht", 1957, 7. jaan.

Peegel, J. Oskar Lutsu nõukogudeaegsest kirjanduslik-publitsistlikust tööst. - "Sirp ja Vasar", 1953, 3. apr.

Peegel, J. Rahvakirjanik. - "Rahva Hää", 1957, 8. jaan.

Peegel, J. Sõnameistrist ja tänapäevast. - "Rahva Hää", 1958, 17. jaan.

Tobias, H. Oskar Lutsu looming. - "Sirp ja Vasar", 1953, 22., 29. mai.

Toomla, J. Oskar Lutsu mälestuse jäädvustamisest. - "Edasi", 1955, 23. märts.

Urgart, O. Oskar Lutsu. Tema 60. sünnipäeva puhul. - "Looming", 1947, nr. 1/2, lk. 202-207.

X X X

Teder, E. Oskar Lutsu majamuuseum. Trt., 1965. 32 lk., illustr., portr. (ENSV Kultuuriministeerium. Tartu Linnamuuseum.)

Kahu, M. Ei selle maja juurde rohtu rahva tee... /O. Lutsu majamuuseum./ - "Edasi", 1964, 22. märts.

Rebane, K. Uksed on avatud. /O. Lutsu majamuuseum./ - "Edasi", 1964, 24. märts.

X X X

Kärner, J. Proloog. O. Lutsu 50. sünnipäeval. - Rmt.: Kärner, J. Valitud luulet. Tln., 1961, lk. 445-446.

Mälestusi Oskar Lutsust

Kiviste, A. Mälestuskilde Oskar Lutsust. - "Edasi", 1962, 7. jaan.

Kiviste, A. Mälestuskilde Oskar Lutsust. - "Edasi", 1963, 21. aug.

Küla, M. Mälestuskilde Oskar Lutsust. - "Pilt ja Sõna", 1959, nr. 8, lk. 9-10.

Luts, V. Niisugune oli Oskar igapäevases elus. - "Keel ja Kirjandus", 1966, nr. 6, lk. 363-370.

Möldre, M. Mälestusi Oskar Lutsust. - Rmt.: Möldre, M. Eesriie avaneb. Tln., 1963, lk. 76, 125-126, 254-258, 260-264.

Pöldroos, P. Teatris juhtub mõndagi. - "Kultuur ja Elu", 1961, nr. 7, lk. 40-43.

Rattur, Ü. Oskar Lutsu meelde tuletades. - "Edasi", 1963, 24. märts.

Simm, J. Mälestuskilde Oskar Lutsust. - "Edasi", 1957, 6. jaan.

Tigane, L. Naljamees Luts. - "Sirp ja Vasar", 1962, 5. jaan.

Tiitus, R. Kohtumistest Oskar Lutsuga. - "Keel ja Kirjandus", 1964, nr. 1, lk. 45-50, illustr.

Tiitus, R. Kohtumistest. - "Pioneer", 1957, nr. 1, lk. 27-28.

Tiitus, R. Oskar Luts ja huumor. - "Noorte Hääl", 1957, 6. jaan.

Tuglas, Fr. Oskar Lutsust. - "Keel ja Kirjandus",
1964, nr.2, lk.74-76.

Türk, E. Mälestusi Oskar Lutsust. - Rmt.: Türk, E.
Sinilindu püüdmas. Tln., 1964, lk.54,86,106,143,339-341,
393,423-424.

Veski, J.V. Mälestusi eesti kultuurielust. - "Keel
ja Kirjandus", 1961, nr.6, lk.373.

Kirjandust teoste kohta

" J u t u s t u s e d . 1 . "

Leht, K. Raamat lihtsate inimeste elust. - "Õhtuleht",
1952, 13.nov.

Peeget, J. Sünge eilne. - "Noorte Hääl", 1952, 3.dets.

Tamm, A. Siirad jutustused lihtsatest inimestest. -
"Edasi", 1952, 28.nov.

" J u t u s t u s e d . 2 . "

Leht, K. Raamat lihtsate inimeste elusaatusest. -
"Õhtuleht", 1953, 2.okt.

Puhvel, H. Rahvalike jutustuste meister. - "Sirp ja
Vasar", 1953, 13.nov.

" J u t u s t u s e d . 3 . "

Hameri, A. Jutustusi sotsiaalsest ebaõiglusest. -
"Edasi", 1954, 6.juuli.

Leht, K. Süüdistus kapitalistlikule ühiskonnale. -
"Õhtuleht", 1954, 3.juuni.

Peep, H. Võitluses realistliku kirjanduse eest. /Ju-
tustused. 1.-3.kd./ - "Rahva Hääl", 1954, 21.mai.

" L a d i n a k ö ö k "

Tuglas, F. Oskar Luts: Ladina köök. - Rmt.: Tuglas, F.
Valik kriitilisi töid. Tln., ERK, 1959, lk. 514-518.

" F ö l j e t o n i d "

Kahu, M. ja Uus, S. O. Lutsu "Följetone" lugedes ...
- "Sirp ja Vasar", 1958, 21. märts.

Kahu, M. O. Lutsu följetonidest. - "Edasi", 1957, 6.
jaan.

Koger, K. O. Lutsu följetonide valimiku puhul. -
"Edasi", 1958, 12. märts.

Peegel, J. Sõnameistri ja tänapäevast. /Följetonid./
- "Rahva Hääl", 1958, 17. jaan.

"Kevade" paigad ja tegelased

Palamuse. - Rmt.: Kas tunnend maad. Tln., 1965, lk.
508-510.

Allikas, A. Mida vaadata Palamusel. - "Nõukogude
Õpetaja", 1965, 12. juuni.

Kahu, M. Millest "Kevade" tehtud on? - "Edasi", 1965,
28. nov.

Karma, J. Oskar Lutsu noorusmail. - "Edasi", 1965,
18. aug.

Koger, K. Märkmiku ja täitesulepeaga Oskar Lutsu ja
Joosep Tootsi sünnimail. - Koguteos: Loov mõte. Trt.,
1960, lk. 172-178.

Koger, K. Oskar Lutsust ja Joosep Tootsist. - "Noorte
Hääl", 1962, 7. jaan.

Kuulmata, K. Tootsi-lugude sünnimaadel. - "Rahva Hääl", 1957, 28.nov.

Pill, A. Koos autoriga "Kevade" tegevuskohta külastamas. - "Looming", 1962, nr.1, lk.115-119.

Tamberg, K. Tänapäeva Palamusel. - "Kultuur ja Elu", 1960, nr.9, lk.9-12.

Tamre, M. Tootsi-lugude sünnimaal. - "Kodumaa", 1963, 29.mai.

Teder, E. Matk Tootsi-maile. - "Rahva Hääl", 1965, 28.juuli.

Muusikat O.Lutsu "Kevadele"

Kahro, I. Pildikesi koolipõlvest. Süit klaverile O.Lutsu "Kevade" teemadel. Tln., NSVL Muusikafondi Eesti Vabariiklik osakond. 1960, 23 lk.

Vinter, Ü. Paunvere. Süit sümfooniaorkestrile ja lu-gejale. Enn Vetemaa kirjanduslik kompositsioon Oskar Lutsu jutustuse "Kevade" aineil. M.-L., 1964, 183 lk.

Normet, L. Paunverelased helides. - "Sirp ja Vasar", 1961, 28.juuli.

Oskar Lutsu teosed teatrilaval

" K e v a d e "

Luik, H. Kevade. Dramatiseering 5-es vaatuses. Drama-tiseerinud H.Luik. Tln., ERK, 1955. 76 lk.

Kruus, O. Jutustus meie isade elukevadest. O.Lutsu "Kevade" V.Kingissepa nim. TR Draamateatris. - "Õhtuleht", 1954, 4.märts.

Laul, Ü. Öhtu Paunvere poistega. - "Edasi", 1964, 11.dets.

Liives, A. Noorus Paunvere koolist. "Kevade" lavastusest RT "Vanemuises". - "Sirp ja Vasar", 1953, 16.okt.

Lumet, H. "Kevade" lavastusest. /V.Kingissepa nim. TR Draamateatris./ - "Noorte Hää", 1954, 21.märts.

Röövitud lapsepõlv. /V.Otsus Kuslapi osas./ - "Pilt ja Sõna", 1954, nr.11, lk.16.

Tamm, A. O.Lutsu "Kevade" RT "Vanemuise" laval. - "Edasi", 1953, 4.okt.

Uluk, A. Kakssada täismaja. - "Öhtuleht", 1962, 8.jaan.

Utt, O. O.Lutsu "Kevad" "Vanemuise" laval. - "Rahva Hää", 1953, 15.okt.

"S u v i"

Järv, A. Südasuviseid kilde "Suvest" jt. /V.Kingissepa nim. TR Draamateatri külalisetendustest "Vanemuises"./ - "Edasi", 1961, 9.juuli.

Killustik, K. Tagasipöördumine Paunverre. O.Lutsu "Suvi" TRA Draamateatris. - "Sirp ja Vasar", 1960, 16.dets.

Treier, E. Oskar Lutsu vastu ei saa... "Suvi" V.Kingissepa nim. TRA Draamateatris. - "Öhtuleht" 1960, 7.dets.

"T o o t s i p u l m "

Jürisson, A. "Tootsi pulm" - 200! /V.Kingissepa nim. TR Draamateatris./ - "Öhtuleht", 1965, 30.aug.

Sikkel, E. Külalisena Tootsi pulmas. /V.Kingissepa nim. TR Draamateatris./ - "Öhtuleht", 1961, 25.märts.

" Ä r i p ä e v "

Koppel, S. Vanad tuttavad, vanad sõbrad. /"Ugala" lavastus./ - "Noorte Hääl", 1966, 30.jaan.

Treier, E. Veel üks Tootsi-lugudest. /"Ugala" lavastus./ - "Õhtuleht", 1965, 14.dets.

x x x

Taavas, Ü. Toots ja Kiir Tartus. - "Edasi", 1966, 27.jaan.

x x x

Abel, E. Kuidas ma Kiirega sõprust sobitasin. - "Pioneer", 1956, nr.11, lk.16-17.

Liives, A. Kalamees, Kiir ja Abel. - "Sirp ja Vasar", 1963, 4.jaan.

Soosaar, M. 600 korda Kiir. - "Õhtuleht", 1964, 14.dets.

Treier, E. Ervin Abeli Kiir. - "Eesti NSV Teatrid", 1961, nr.1/2, lk.16-23, 26.

" T a g a h o o v i s "

Gross, V. Tõetruu elupilt. O.Lutsu "Tagahoovis" V.Kingissepa nim. TR Draamateatris. - "Sirp ja Vasar", 1955, 18.märts.

Kruus, V. Mineviku varjud laval. O.Lutsu "Tagahoovis" V.Kingissepa nim. TR Draamateatris. - "Noorte Hääl", 1955, 20.märts.

Liives, A. "Tagahoovis" V.Kingissepa nim. TR Draamateatris. - "Õhtuleht", 1955, 16.märts.

Peep, H. O. Lutsu "Tagahoovis" TR Draamateatri küla-
kostina. - "Edasi", 1955, 8. juuli.

" V a i k n e . n u r g a k e "

Kask, K. Muljeid "Vaiksest nurgakesest" Rakvere teat-
ri esituses. - "Õhtuleht", 1958, 19. veebr.

" N u k i t s a m e e s "

Purje, E. Lähemale väikesele vaatajale. O. Lutsu
"Nukitsamehe" esietendusest V. Kingissepa nim. TRA Draama-
teatris. - "Õhtuleht", 1959, 23. sept.

Reiljan, R. Nuki, Iti ja Kusti laval. /V. Kingissepa
nim. TRA Draamateatris./ - "Noorte Hääl", 1959, 2. okt.

Filmid "Tagahoovis" ja "Metsamuinasjutt"

Heim, E. "Tagahoovis" ekraanil. - "Sirp ja Vasar",
1957, 22. veebr.

Paluvere, V. Mõningaid mõtteid "Tagahoovis" kohta.
- "Õhtuleht", 1957, 21. veebr.

Tamberg, K. Populaarne jutustus ekraanil. /"Tagahoo-
vis"./ - "Edasi", 1957, 20. veebr.

Treier, E. Samm edasi suletud ringis. /"Tagahoovis"/
- "Noorte Hääl", 1957, 20. veebr.

Link, E. Uus nukufilm. - /"Metsamuinasjutt"./ - "Sirp
ja Vasar", 1960, 16. sept.

Произведения Оскара Лутса

Литература о нем и его творчестве

Весна. Картинки из школьной жизни. Пер. с эстон. Б.Лийвака. Послесл. Х.Нийта. Таллин, Эстгосиздат, 1964. 382 с. с илл.; 1 л. портр.

Лето. Картинки юношеских лет. Пер. с эстон. Б.Лийвака, Послесл. Х.Нийт. Илл.: Р.Калбо. Таллин, "Ээсти раамат", 1965. 400 с. с илл.

"На задворках" и другие повести. Пер. с эстон. Таллин, Эстгосиздат, 1962. 542 с.

Кочан капусты. Пьеса. Перев. автора. - В кн.: Эстония. Альманах. 5.т. Таллин, 1955, с. 200-210.

Партийная группировка. **Фельетон**. - В.сб.: Пиккер. Таллин, 1958, с. 33-38.

х х х

Оскар Лутс. - В кн.: Писатели Советской Эстонии. Краткий библиографический справочник. Таллин, 1956, с. 105-109.

Нийт, Х. Народный писатель. - "Сов.Эстония", 1962, 7 янв.

Писатель с большим сердцем. - "Молодежь Эстонии", 1962, 7 янв.

Соколов, А. Оскар Лутс. - В сб.: Эстония. Альманах. 5. Таллин, 1955, с. 197-199.

Тобмас, Х. Творчество Оскара Лутса. Пер. Е. Малышевская. В сб.: Об эстонской литературе. Таллин, 1956, с. 320-340.

Трейер, Э. Автор "Весны". - "Молодежь Эстонии", 1957, 8 янв.

Адрик, В. Там, где жил Оскар Лутс. - "Сов.Эстония", 1964, 27 марта.

Божич, Л. В домике Оскара Лутса. - "Сов.Эстония", 1960, 17 апр.

Курганов, М. "На задворках". - "Молодежь Эстонии", 1957, 10 февр.

Уйбо, К. Обвинение буржуазному обществу. - "Сов.Эстония", 1957, 19 февр.

Шумаков, Ю. Наконец-то для детей! Сказка О.Лутса "Бесенок" на сцене /Таллинского/ драм.театра им.В.Кингисеппа. - "Сов.Эстония", 1959, 19 ноября.

Illustratsioone

Timotheus, R. Kirjanik O.Lutsu portree. Puu. 1960. - "Kunst", 1961, nr.3, lk.3.

Tiitus, R. Oskar Luts. - Rmt.: Sõbralikud šaržid. Tln., 1966, lk.67.

Oskar Lutsu sünnikoht Posti talu. - "Keel ja Kirjandus", 1962, nr.1, lk.21.

Endine Palamuse kihelkonnakool, kus õppis Oskar Luts. Maja Palamusel, kus Luts elas. - "Pilt ja Sõna", 1961, nr.10, lk.12.

Palamuse kihelkonnakool. Talu Palamuse lähedal, kus elas Joosep Tootsi prototüüp. - "Keel ja Kirjandus", 1962, nr.1, lk.23, 25.

Maja Rakkes, kus oli Lutsude perekonna korter 1903.-1906.a. - "Keel ja Kirjandus", 1962, nr.7, lk.434.

Oskar Luts sõjaväe-apteekrina. (Foto.) - "Keel ja Kirjandus", 1962, nr.2, lk.73.

Valentina Luts. Lutsude perekond Vitebskis 1918.a. Maja Mäe t. 26, kus O.Luts elas 1927.a. - 1933.a. O.Luts töölaua taga. - "Keel ja Kirjandus", 1966, nr.6, lk.364-369.

Oskar Lutsu Majamuuseum. Fotokomplekt. Tln.,1964, 16 eraldi fotot.

Joosep Tootsi prototüüp Voldemar Tootson abikaasaga. Oskar Lutsu koolivend August Loog, keda peetakse Tõnissoni prototüübiks. - "Kultuur ja Elu", 1960, nr.9, lk.12.

Luppe, E. Toots ja köster. Skulptuur. - "Pioneer", 1957, nr.7, esikaas.

Nukud filmist "Metsamuinasjutt". - "Pioneer", 1960, nr.8, lk.24-25 vaheleht.

Besti NSV rahvakirjaniku Oskar Lutsu
loomingu tutvustamisest raamatukogudes

7.jaanuaril 1967 tähistame Tootsi-lugude looja Oskar Lutsu 80.sünni-aastapäeva. Sel puhul on meil eriti põhjust meenutada rahvakirjanikku, kelle huumoriküllased jutud on jäänud populaarseteks lugemispaladeks noortele ja vanadele.

Oskar Lutsu elu ja loomingu ning üksikute teoste tutvustamist raamatukogudes hõlbustavad "Teoste" ees- ja järelsõnad, kolm köidet tema "Mälestusi" ja käesolevas väljaandes avaldatud nimestik. Raamatunäituste illustreerimiseks on lisatud valik fotosid. Ilmumas on kogumik "Mälestusi Oskar Lutsust", "Teoste" sarjas valik näidendeid ning album kirjanikust sõnas ja pildis. Need kõik aitavad kirjandusõhtuid ja muid üritusi sisustada. Mälestuste kogumikus meenutavad Oskar Lutsu ja kohtumisi temaga A.Säreva, L.Hansen, M.Möldre, R.Tiitus, E.Türk, L.Tigane, M.Küla, F.Tuglas, A.Kiviste, A.Kaal, J.V.Veski, K.Kalkun jt. Koostöös rahvamajade ja klubidega peaks raamatukogule olema jõukohane ka mõne katkendi lavastamine näidenditest.

"Kapsapead" ja "Paunveret" on korduvalt mängitud meie teatrites ja isetegevuslavadel, samuti helilindistatud kuuldemängudena. Tallinna Kinostuudio on valmistanud O.Lutsu jutustuste "Tagahoovis" ja "Nukitsamees" ainetel filmid. "Tagahoovis" tehti A.Särevi ja lastefilm "Metsamuinasjutt" E.Tuganovi stsenaariumi järgi. Muusika mõlemale filmile on kirjutanud helilooja Boris Kõrver. O.Lutsu "Kevade" ainetel on muusikat kirjutanud ka heliloojad Ü.Vinter ja I.Kahro.

Oskar Lutsu nimega on seotud 1964. a. avatud majamuseum Tartus ning tänavad Tartus, teistes linnades ja Palamusel, "Kevade" kolhoos Jõgeva rajoonis ja Tallinna sadama üks suuremaid külmutustraalereid.

Lähemaks tutvumiseks kirjaniku lapsepõlve- ja elukohtadega võib lugejatele korraldada ekskursioone Palamusele ja Tartusse. Palamust tutvustavad artiklid kirjaniku nimestiku rubriigis "'Kevade" paigad ja tegelased", Tartus Riia mnt. 38 asuvat kirjaniku viimast elukohta E. Tedre "Oskar Lutsu Majamuseum".

Oskar Lutsu juubelisünnipäeva tähistavad ka kõik lastega tegelevad raamatukogud. Noorematele klassidele võib korraldada ettelugemisi-vestlusi otseselt lastele määratud juttudest "Nukitsamees" ja "Laukapoiste ootamatu teekond".

4.-6. klasside õpilased tunnevad Lutsu peamiselt "Kevade" ja teiste Tootsi-lugude autorina. Need populaarsed raamatud leiavad koha kirjaniku sünnipäeva puhul kujundatavatel raamatunäitustel, katkendeid nendest loetakse ette kirjandushommikutel ja -õhtutel.

Noortele lugejatele alates 5. klassist tuleb juba sünnipäevaeelsetel päevadel soovitada juubilari mälestusi "Vanad teerajad", "Talvised teed", "Läbi tuule ja vee" ning "Vaadeldes rändavaid pilvi". Need autobiograafilised jutustused on ilmunud raamatutes "Mälestused" I (Tln., 1959) ja "Mälestused" II (Tln., 1960). Vanematele klassidele peaks huvi pakkuma ka "Mälestused" III (Tln., 1965).

O. Luts on oma loomingus tihti kujutanud laste ja noorukite esimesi samme karmis eluvõitluses kodanlikus ühiskonnas. 7.-8. klassidele võiks lugemiseks soovitada jutustusi "Esimesed sammud" (Rmt.: Luts, O. Jutustused.1.

Tln., 1952., lk.431-495) ja "Väino Lehtmetsa noorpõlv" (samas, lk.357-430) ning esitada kirjandusõhtul nendest jutustustest katkendeid. O.Lutsu elule ja loomingule pühendatud õhtul, millest võtavad osa 6.-8.klasside õpilased, võib kirjaniku eluloo illustreerimiseks kasutada ka käesolevas metoodilises kirjas näidatud katkendeid tema "Mälestustest", mis valgustavad peamiselt autori lapsepõlve, kooliaastaid ja "Kevade" kirjutamist. Loomulikult võivad raamatukogutöötajad leida oma maitse kohaselt uusi katkendeid seoses kavandatava ürituse ülesehitusega.

O.Lutsu sünnipäeva puhul peetavaid kirjandusõhtuid võib täiendada katkenditega tema teoste dramatiseeringutest ja lastenäidenditest. "Kooli näitelava" 3.andes on avaldatud tema "Nukitsamees" ja "Ülemiste vanake". H.Luige "Kevade" dramatiseering on ilmunud eraldi raamatuna. Katkendeid võiksid esitada kooli või kultuurimaja lastesektori isetegevuslased.

Katkendeid O.Lutsu "Mälestustest"
kasutamiseks 6.-8.klasside kirjandushommikutel

Kirjaniku vanaema

"Aga ikka satun tõsisesse pühapäeva-tujju..." kuni "... ja niisama kõvasti on meile keelatud süüa tooreid marju."

Mälestused.1., lk.16-17.

Lapsepõlvekodu

"... Vahepeal on vanamees mu taat ..." kuni "... umbes kahe kilomeetri kauguselt paistavad Häänküla esimesed taluhooned."

Mälestused. 1., lk.18-20.

Lapsepõlvesõber Liisi

"Esiti saan petipiimaga väga hästi valmis..." kuni "... ja võianum täis."

Mälestused. 1., lk.41-42.

"Jõuame vanale, tükati lagunenuid müüriaga ..." kuni "... Jah me läheme kohe minema."

Mälestused. 1., lk.247-248.

Väike vend Arno

"Sel kombel - Arno ees" ... kuni "... ärgu viidagu teda tuppa."

Mälestused. 1., lk.245-247.

Kiindumus raamatutesse

"Ja käib sel päeval ..." kuni "... Selle kentsaka nõuan-
de järgi ma muidugi ei talita, enne juba nuian vanatädilt

mõne künnelise."

Mälestused.1., lk.308-310.

Kihelkonnakoolis

"Kooli ja koolitööd ma ei karda..." kuni "... Tähendab siis, et isegi Alamuse kingsepad hommikuti magavad kauemini kui kihelkonnakooli õpilased."

Mälestused.2. lk.17-19.

Reaalkoolis

"Kui ma järgmisel hommikul, vana luuakonts kaenlas,..." kuni "... ei jäägi muud üle kui koolitoast jalga lasta."

Mälestused.2., lk.58-64.

"Niisiis on meil igasuguseid õppetunde külluses..." kuni "... täispuhutud tolvanid."

Mälestused.2., lk.194.

"Kuid siiski on Tartu reaalkooli õpilastel-eestlastel..." kuni "... küsijate seas on mõnigi Munna, Punna ja Kerra."

Mälestused.2., lk.196-197.

Lugemisest reaalkoolis

"Eriti meeldib mulle Trofim Nikolaitš, kui jagab meile juturaamatuid kooli raamatukogust..." kuni "... Aga see ei puutu tollesse lugemistuhina ajajärku."

Mälestused.2., lk.222-224.

Tartu Ülikooli raamatukogus

"Järgmisel hommikul olen juba varakult platsis..." kuni "... Tunnen end nagu mainasjuturiigis..."

Mälestused.2., lk.210-211.

Apteegiõpilase päevad

" - Ma ei taha oma mälestusis olla ebaõiglane..." kuni "... Noorhärra, aeg on käes!"

Mälestused.3., lk.27.

"Kevadest" ja selle kirjutamisest

"Nüüd ma õieti ei tea isegi... " kuni "... seevõrra kui nad mul on säilinud meeles."

Mälestused.2.,lk.7.

"... Ma ei taha korrata..." kuni "... mitme teise kujuga ..."

Mälestused.2.,lk.28.

"Kohe pärast lõunat..." kuni "... Küll ma annan nad tagasi, kui asi tõesti on nii, nagu ütled."

Mälestused.3., lk.204.

"Paari päeva pärast laseb staabikapten..." kuni "... on ühtlasi minu esimesist "kriitikuist"."

Mälestused.3.,lk.205-206.

Katkendeid Oskar Lutsu "Mälestustest" kasutamiseks

kirjandusõhtutel

(Võib kasutada samuti eelmistel lehekülgedel näidatud katkendeid)

Lugemine

"Mida harvemini näen... "kuni "... nüüd kiiresti hakkab avarduma."

Mälestused.3.,lk.101-102.

"Tollal loetakse meie klassis..." kuni "... see ei puutu tollesse lugemistuhina ajajärku."

Mälestused.2.,lk.223-224.

Kaastöö ajalehtedele

"On ka neid vabapäevi..." kuni "... ainult hea sõna eest."

Mälestused.3.,lk.135-136.

Apteegiteenistuses

"Tihti ma üsna tõsiselt mõtlen ..." kuni "... öökell aiva määrtseb voodi lähedal."

Mälestused.3., lk.37.

"Aga me kunagi ei tohi..." kuni "..., kui midagi on lah-
ti."

Mälestused.3., lk.34-35.

"Sõidan Narva. Linn on võõras..." kuni "... ma neile ei
sattunud jaole."

Mälestused.3.,lk.115-116.

"Kevade" kirjutamisest

"... Ma ei taha korrata..." kuni "... mitme teise kujuga."

Mälestused.2., lk.28.

"Ennekõike kirjutatan mitu kirja..." kuni "... eks nad ole
kõik enam-vähem sandarmid."

Mälestused.3.,lk.203-206.

"Nüüd on lugu niisugune..." kuni "... Sügav pühapäevara-
hu nende põrmule!"

Mälestused.3.,lk.397.

"Paunvere

"Kas tead, Andres..." kuni "... Oh, neid jääb ülegi."

Mälestused.3., lk.334-
335.

"Ühel õhtupoolikul..." kuni "... pärast kirjutasingi
oma teose."

Mälestused.3., lk.384.

"Kas olete suhinnasaaja? ..." kuni "... eriti draama-
kirjanduse alal."

Mälestused.3.,lk.385-386.

"Kapsapea" laval

"Tulles kord sealtsamast..!" kuni "... valge nagu kirjutispaber ellik vekslipaber."

Mälestused.3.,lk.398-399.

"Joosep Ärkla"

"Pikad ja igavad hilissüüise õhtud..." kuni "... sellest kunagi saab trükitud raamat."

Mälestused.3.,lk.146-148.

S i s u k o r d

Oskar Lutsu elu ja looming	3
Tsitaate Oskar Lutsu mõistmiseks	9
Oskar Luts endast	9
Teised autorid Oskar Lutsu kohta	10
Tähtsamaid daatumeid Oskar Lutsu elust	12
Oskar Lutsu teoste ilmumisaastaid	14
Oskar Lutsu 1940.-1966.a. eesti ja vene keeles il- munud teosed	16
Oskar Lutsu teoste lavastused eesti teatrites ...	18
Oskar Lutsu eri raamatutena ilmunud teoste alfa- beetiline loetelu	21
Oskar Lutsu teosed žanrite järgi	23
Oskar Luts. Kirjanduse nimestik	24
Teosed	24
Tööde üksikväljaandeid	25
Kirjandust elu ja loomingu kohta	26
Mälestusi Oskar Lutsust	28
Kirjandust teoste kohta	29
"Kevade" paigad ja tegelased	30
Muusikat O. Lutsu "Kevadele"	31
Oskar Lutsu teosed teatrilaval	31
Filmid "Tagahoovis" ja "Metsamuinasjutt" 34	
Произведения Оскара Лутса. Литература о нем и его творчестве	35
Illustratsioonid	36
Besti NSV rahvakirjaniku Oskar Lutsu loomingu tut- vustamisest raamatukogudes	38
Katkendeid Oskar Lutsu "Mälestustest" kasutamiseks 6.-8.klasside kirjandushommikutel	41
Katkendeid Oskar Lutsu "Mälestustest" kasutamiseks kirjandusõhtutel	43

Vastutav toimetaja

H. Jürman

Korrektor

H. Voosemaa

ОСКАР ЛУТС

Сост. С. Нельяс

На эстонском языке

Faber 60x84, 1/16. Trükipoognaid 3+ 4 ill.
Tingtrükipoognaid 2,73. Trükiarv 1400.
ME-09324. Tell. nr. 95.

Pr. R.Kreutzwaldi nim. ENSV Riikliku
Raamatukogu rotaprint. 1966.

Tasuta

A-29101

TÜ RAAMATUKOGU

1 0300 00392187 3

TASUTA